

EU-delegasjonen, Brussel

23. oktober 2013

Forhåndsrapport: Det europeiske råd 24. og 25. oktober 2013

Saksbehandlere: IKT- og forvaltningsråd Fred-Arne Ødegaard, finansråd Lars-Erik Østby, finansråd Astrid Erlingsen, justisråd Torill Myhren, utdanningsråd Harald Nybølet, næringsråd Lars Erik Nordgaard, ambassadesekretær Elin Hellum og nestleder ved EU-delegasjonen Niels Engelschiøn

Hovedpunkter:

- Viktig at stats- og regjeringssjefene møtes igjen etter sommerpausen, men ingen dramatikk forventes
- Ingen nye beslutninger forventes – mest trykk på gjennomføring av vedtatte tiltak
- IKT-politikk og digitale utfordringer for første gang øverst på dagsorden i Det europeiske råd – sentralt for vekst og sysselsetting.
- Tjenestesektoren på dagsorden – fokus på gjennomføringen av tjenstedirektivet og adgang til profesjonelle tjenester
- Trykk for gjennomføring av vedtatte ungdomsledighetstiltak
- Forsterket ØMU skal drøftes, men større og vanskelige diskusjoner først ventet i desember
- Konsekvensene etter tragedien utenfor Lampedusa tema – må forventes at Italia, Malta, Hellas og Kypros krever sterkere «EU-solidaritet»
- Mediefokus trolig på migrasjon/Lampedusa samt amerikansk overvåkning og personvern

Digital økonomi

Europakommisjonens innspill

Det europeiske råd besluttet i mars at den digitale økonomien skulle settes på dagsorden for dette toppmøtet: «the state of play of the digital agenda, with a view to providing guidance to the completion of the Digital Single Market by 2015». I forkant av møtet har Barroso sendt et brev og en analyse til medlemslandene. Du kan lese hele innspillet [her](#). Barroso vil presentere dette overfor stats- og regjeringssjefene:

- Digitale tjenester og telekommunikasjon er sentrale drivere for vekst og produktivitet.
- Selv i tider med stor arbeidsledighet skaper Internett og digitale tjenester fem jobber for hver to jobber som blir borte.

- Den store utfordringen er imidlertid at Europa på sentrale områder knyttet til den digitale utviklingen er blitt hengende etter, det gjelder forskningsinnsats, innovasjon og viktige høyteknologiske markeder.

Europakommisjonen gir en oversikt over en serie områder hvor det er tatt initiativ, men hvor det er behov for forsterket innsats, og gir en analyse av den voksende betydning IKT har for økonomien.

Det legges også vekt på økte IKT-ferdigheter, og Europakommisjonen fremmet i september en egen meddelelse «[Opening Up Education](#)» som blant annet påpeker at i lys av de IKT-ferdigheter som morgendagens jobber vil kreve, ønsker Europakommisjonen å støtte medlemslandene i å legge til rette for undervisning av høy kvalitet på skoler og universiteter i EU, ved hjelp av nye læringsmetoder og digitale verktøy.

I forberedelsene til toppmøtet har flere av landene lagt frem vurderinger hvor de blant annet oppfordrer til å sette langt mer ambisiøse mål for innovasjon, utrulling av 4G, eliminering av «roaming»-avgifter, mer fleksible regimer for opphavsrett, sikre og billige betalingstjenester på nett og tilgang til offentlige data. Samtidig er det betydelig uenighet om Europakommisjonens forslag til «harmonisering» av spektrum, nasjonal kontroll, innstramning på personvernområdet, tempo og forpliktelser i gjennomføringen av ulike tiltak.

Enighet om at digital økonomi er av vital betydning

Det er generell enighet om at den digitale økonomien er av vital betydning for Europas konkurranseevne i en globalisert verden. Alle må anstrenge seg for at Europas næringsliv skal gjenvinne sin konkurranseevne når det gjelder digitale produkter og tjenester. Det haster å sikre et integrert digitalt indre marked og telekom-marked. Som del av en strategi for vekst må Europa forsterke digital og datadrevet innovasjon i alle sektorer av økonomien. Følgende forslag vil lanseres:

- Økt hastighet i utrulling av 4G mobil.
- Rask gjennomføring av tiltak for å redusere kostnadene ved bredbåndsutbygging.
- Økt satsing på «Big Data» og «Cloud computing» som grunnlag for økt produktivitet og bedre tjenester.
- Økt innsats for å løse skatte- og momsproblemer knyttet til den digitale økonomien. Viktigheten av å motvirke skatteunndragelse, skattesvindel, aggressiv skatteplanlegging, uthuling av skattegrunnlaget og skattemotivert inntektsskiftning påpekes. Det presiseres at EUs medlemsstater må koordinere sine posisjoner for å oppnå mest mulig EU-konforme løsninger, selv om arbeidet skjer innenfor rammen av OECDs arbeid («Base Erosion and Profit Shifting – BEPS»). Skatt skal drøftes videre i desember.
- Overvinne fragmentering og fremme effektiv konkurranse og stabile rammevilkår i utviklingen av den digitale økonomien.
- Økt tempo i gjennomføringen av løsninger som sikrer europeiske fellestjenester og en digital forvaltning, som for eksempel elektronisk faktura, elektronisk identifikasjon og

signering, personvern, datasikkerhet, elektroniske helsetjenester, elektroniske innkjøp og etablering av et regime for opphavsrett som er tilpasset den nye digitale virkeligheten.

- Digitale ferdigheter: I 2011 var det 300 000 ledige IKT-jobber i EU. I 2015 kan dette øke til 900 000 jobber hvis ikke noe gjøres. Å fylle dette gapet er avgjørende for at Europa skal nå sine økonomiske og sosiale mål.

Det er bred enighet om viktigheten av den digitale økonomien, men det har likevel vært utfordrende å komme frem til enighet om enkeltelementer:

- Hvordan sikre at spriket mellom landenes ulike utgangspunkter i den digitale utviklingen reduseres og ikke forsterkes gjennom de initiativ som lanseres?
- Hvordan sikre utviklingen av et digitalt indre marked når tilgangen til bredbånd og infrastruktur er så forskjellig?
- Hvordan sikre at store, tradisjonelle industrier i Europa klarer seg i møtet med digitaliseringen av telekomsektoren?
- Hvordan sikre Europas interesser i utviklingen av nye personvernregler i lys av de siste måneders avsløringer?

Tjenester i det indre marked

Gjennomføring av tjenstedirektivet og åpningen av tjenestesektoren for økt konkurranse er høyt prioriterte tiltak da dette har et betydelig potensiale for å skape økonomisk vekst og nye arbeidsplasser i Europa. Feilaktig eller manglende gjennomføring av tjenstedirektivet blant medlemstatene utgjør en betydelig utfordring. Europakommisjonen har de siste årene tatt en rekke initiativer for å finne løsninger på disse utfordringene. I 2012 lanserte Kommisjonen en [«peer review»](#) av hvordan tjenstedirektivet gjennomføres i medlemslandene, og Det europeiske råd vil drøfte utfordringene som gjenstår. Stats- og regjeringssjefene ber Europakommisjonen fortsette med å bistå medlemslandene i gjennomføringen av direktivet, blant annet gjennom å utvikle proporsjonalitetsvurderinger og «best practices».

Det europeiske råd vil også be Europakommisjonen fortsette arbeidet med å identifisere barrierer for adgang til [regulerte tjenesteprofesjoner](#) og vurdere den samlede effekten av disse restriksjonene for enkelte profesjoner samt foreslå passende tiltak for å bøte på dette.

Økonomisk- og sosialpolitikk

Bekjempelse av ungdomsledighet

Igjen tas bekjempelse av ungdomsledighet opp med referanse til en rekke vedtatte tiltak: «Youth Employment Initiative» som ble vedtatt av Det europeiske råd i juni (seks milliarder euro over perioden 2014-2020). Målgruppen er unge som ikke er i arbeid, utdanning eller opplæring, og som er bosatt i regioner med mer enn 25 prosent ungdomsledighet. Medlemsland med regioner som har mer enn 25 prosent ungdomsledighet skal utarbeide

implementeringsplan for ungdomsgarantien innen utgangen av året, mens øvrige land skal utarbeide slike planer innen utgangen av 2014.

Ungdomsgarantien fra april 2013 skal sikre unge ledige et godt tilbud om jobb, skoleplass eller opplæringsplass innen fire måneder fra å ha blitt ledige eller avsluttet utdanning.

Den Europeiske alliansen for lærlingeplasser bringer sammen myndigheter, arbeidslivets parter og andre interessenter om en dagsorden for å styrke tilbudet og kvaliteten til lærlingeplasser i Europa. Det varsles ikke nye initiativer, men Det europeiske råd oppfordrer medlemslandene til å gjennomføre vedtatte tiltak raskest mulig. Arbeids- og sosialministrene diskuterte også disse ungdomsinitiativene i sitt møte (EPSCO) 15. oktober.

Finansiering av økonomien

Det forventes at Det europeiske råd vil legge stor vekt på bestrebelsene for å gjenopprette normal långivning, særlig til små og mellomstore bedrifter (SMB). Det viktigste bidraget til dette er prosessen med å etablere en bankunion med felles tilsyn og kriseløsningsmekanismer som kan bidra til å minske fragmenteringen i finansmarkedene. Men det legges også vekt på å utvikle instrumenter hvor midler fra EUs struktur- og investeringsfond kan brukes til å tiltrekke privat kapital i større omfang slik at kombinasjonen kan øke låneadgangen til SMB-er. Det europeiske råd viser også til Europakommisjonens forslag om lovverk knyttet til langsiktige investeringer, og oppfordrer til vedtak om dette før EU-valgene til våren.

Det europeiske råd viser spesielt til [rapporten fra Europakommisjonen og EIB](#) som ble utarbeidet til møtet i Det europeiske råd som fant sted i juni. Denne rapporten handler om alternative instrumenter som kan tilby risikospredning basert på medfinansiering fra strukturfondene i EU og fra EIB. Forslagene bygger på både garantier fra EU og verdipapirutstedelser knyttet til både nye og eksisterende lån. Det europeiske råd ønsker rask implementering, helst fra kommende årsskifte, og at arbeidet med utvikling av slike instrumenter også fortsetter.

SMB-finansiering ble drøftet på rådsmøtet mellom EUs finansministre (ECOFIN) 15. oktober, og der var det betydelig skepsis til flere av alternativene som inngikk i fellesrapporten fra Europakommisjonen og EIB – både med hensyn til innhold og tempo. Det skyldes at de fleste alternativene vil være mer eller mindre avhengig av utviklingen som foregår i andre regelverk og prosesser, herunder rammeverkene for verdipapirmarkedene. Mange EU-land har erfaringsmessig også problemer med å godta forslag på ulike områder som er retroaktive og omfatter også eksisterende låneporteføljer, slik disse alternativene innebærer.

Regelverksforenkling REFIT - Regulatory Fitness and Performance Programme

Det europeiske råd ønsker velkommen Europakommisjonens [meddelelse](#) om EU-regelverkene, som blant annet foreslår videre arbeid med å rydde opp i og forenkle ulike regelverk og EU-lover, samt utvikle lovverk som ikke lenger oppfattes som nødvendig – det såkalte REFIT-programmet. Også her er en av målsettingene å lette regelverksbyrden for SMB-er. Det europeiske råd understreker nødvendigheten av å overvåke og sikre framdriften i dette, både på nasjonalt og europeisk nivå.

Økonomisk og monetær union

Styrking av koordineringen av økonomisk politikk

Det europeiske råd viser til den betydelige framgangen som har vært på dette området, men at dette må styrkes ytterligere - særlig gjennom økning av nivået for engasjement og eierskap og tempoet i gjennomføring av økonomiske reformer i landene. I første omgang varsles at Det europeiske råd vil få gjennomført en felles analyse av den økonomiske situasjonen i medlemslandene og i eurosoneen samlet, og vil diskutere dette i desember hvert år etter at «Annual Growth Survey» og «Alert Mechanism Report» er lagt fram av Europakommisjonen. Det legges også opp til at Europakommisjonen skal lage en samlet oversikt over gjennomføringen av de landspesifikke tilrådingene i euro-området.

Det forventes at Det europeiske råd vil arbeide videre for å styrke koordineringen av den økonomiske politikken. Herunder nevnes igjen innretningen av kontrakter mellom EU sentralt og enkeltlandene, samt tilhørende solidaritetsmekanismer. Tidligere har dette blitt nevnt i forbindelse med støttemidler fra EU sentralt for å øke ambisjonene for reformer, blant annet på arbeidsmarkedsområdet. Dette bekrefter likevel at ambisjonsnivået for slike reformer for ytterligere integrering i den økonomiske og monetære union er dempet i forhold til for ett år siden og at tidshorisonten for dette i første omgang er blitt begrenset.

Den økonomiske og monetære unions sosiale dimensjon

Det europeiske råd ønsker velkommen Europakommisjonens [meddelelse](#) tidligere i oktober om en styrket overvåking av den sosiale dimensjonen i utviklingen av den økonomiske og monetære union. Kommisjonen foreslo der blant annet å ta i bruk et eget og utvidet sett med indikatorer også i forbindelse med planprosessen Det europeiske semester, og Det europeiske råd mener at dette bør kunne skje allerede fra 2014-prosessen. I tillegg bes det om ytterligere anstrengelser for å bedre koordineringen mellom ulike rådssammenstillinger i Rådet for den europeiske union, slik at EU sikrer nødvendig konsistens i utformingen av den økonomiske politikken og sysselsettings- og sosialpolitikken. Det europeiske råd understreker også nødvendigheten av å styrke den sosiale dialogen mellom de sosiale partene, både på nasjonalt nivå og på EU-nivå.

Ytterligere bruk av indikatorer som skal overvåkes og fordypet samarbeid for å følge utviklingen i landene var også tema på ECOFIN-møtet 15. oktober (samt arbeidsministermøtet EPSCO). Noen land har uttrykt ønsker om dette tidligere, også utover overvåking av den sosiale dimensjonen. Det var betydelig skepsis på ECOFIN-møtet til en at det skulle bli for mange indikatorer som skal følges og integreres i de ulike planprosessene (trolig over 130 indikatorer). Mange viste til at nåværende prosesser er tilstrekkelige, og at det viktigste er at strukturelle reformer gjennomføres.

Bankunion

Det europeiske råd konstaterer at de endelige vedtakene i Europaparlamentet og ECOFIN om Single Supervisory Mechanism (SSM) i banksektoren er et viktig steg mot en bankunion, og at en har fått til en god balanse mellom de landene som kommer til å delta i unionen og de som ikke kommer til å gjøre det i første omgang gjennom tilpasningen av stemmereglene i European Banking Union (EBA). Det vises til at gjennomgangen av bankene i landene som inngår i SSM og de etterfølgende stresstestene av bankene som skal gjennomføres i 2014 før

SSM blir operativ, er avgjørende for å gjenopprette normal kredittgivning til næringslivet og husholdninger.

Det europeiske råd ber alle landene som inngår i SSM om å gjennomføre og koordinere alle nødvendige forberedelser for granskingen og stresstesting av bankene - også finansieringsmekanismer for restruktureringer, herunder etablering av nødvendige nasjonale «backstops». Det europeiske råd ber Rådet for den europeiske union håndtere dette raskt og rapportere innen utgangen av november. I tillegg bes Eurogruppen om å bli enige om retningslinjene for direkte rekapitalisering av banker fra ESM. Det europeiske råd ber også om anstrengelser for å nå enighet om direktivet om krisehåndtering (BRRD) og direktivet om innskuddsgarantier (DGSD), samt at Rådet for den europeiske union etablerer sin «general approach» om en krisehåndteringsmyndighet (SRM), innen utgangen av året.

Det er verdt å merke seg at det fremdeles var betydelig uenighet under ECOFIN-møtet 15. oktober om hvor grensene skal settes mellom de ulike potensielle finansieringsformene (fra finansmarkedene, bail-in som omfatter eiere og obligasjonsinnehavere, nasjonale fond og budsjettmidler, ESM og annen EU-finansiering) knyttet til krisehåndtering og rekapitalisering av banker, samt hvordan finansieringen fra hver av disse kildene bør gjennomføres.

Det østlige partnerskap

Det østlige partnerskap vil bli diskutert under Det europeiske råd. Det er forventet at diskusjonen vil følge samme mønster som under Utenriksrådet - man vil diskutere status så langt, understreke at EU må holde trykket oppe overfor Ukraina og at Ukraina nå må «levere». Diskusjonen om Det østlige partnerskap i Utenriksrådet 22. ds. varte i to timer og blir beskrevet som «rolig» – det var ingen store nyheter å diskutere, heller ingen spørsmål man skulle ta endelig stilling til. Når det gjelder Ukraina, så er det fortsatt usikkerhet rundt både Timosjenko-saken og fremgangen på reformområdene mer generelt. EU anser det er for tidlig å konkludere og ønsker å holde alle muligheter åpne. En konklusjon om Ukraina kan komme på Utenriksrådet 18. november, men den kan også komme senere.

Migrasjonsstrømmer

Det kan forventes en kort diskusjon om dette punktet. Trolig vil land som Italia, Hellas, Malta og Kypros ta dette opp med tyngde og be om sterkere EU-solidaritet. De tragiske hendelsene utenfor Lampedusa og Malta beklages, og det henvises til opprettelsen av en «task force for the Mediterranean» og behovet for sterkere koordinering. Imidlertid vil ikke dette toppmøtet fatte beslutninger som kan bøte på de umiddelbare utfordringene, og det vises til at spørsmålet skal drøftes i full bredde under toppmøtet i juni 2014.

Forventes ingen dramatikk

Dette blir for alle praktiske formål et Europeisk råd som kun vil gjennomgå status og søke å presse på allerede vedtatt politikk. Det forventes ingen dramatikk med få store motsetninger,

og oppmerksomheten i media så langt er deretter. Det forventes at saker som er godt forberedt vil gå gjennom uten de store problemene.

Samtidig er det i seg selv viktig at de 28 stats- og regjeringssjefene møtes nå etter sommerpausen. Det er et sentralt poeng at de drøfter vekst, konkurranseevne, det indre marked, tjenestesektoren, IKT, innovasjon og den økonomiske og monetære union – det er tendenser til at medlemslandene lener seg noe tilbake, gitt at den felles valutaen ser ut til å være utenfor «faresonen», og at det er enkelte lyspunkter i økonomien. Men situasjonen er langt fra løst, ledigheten biter seg fast, og det er fortsatt mange utfordringer i det indre marked. Derfor er Van Rompuy og hans stab – støttet av en rekke medlemsland – opptatt av at man fastholder de beslutninger som er fattet og at gjennomføringsevnen ikke svekkes.

Når det gjelder enkeltpunktene på dette «tematoppmøtet» er det interessant at statslederne for første gang har IKT-politikk og digitale utfordringer øverst på sin dagsorden. Det har medført at en på høyeste politiske nivå i alle medlemslandene har måttet gjennomgå og ta stilling til hele serien av IKT-politiske utfordringer gjennom generelle forberedelser, taler, posisjonspapirer og utarbeidelse av konklusjoner. Men samtidig viser forberedelsene at en full harmonisering av landenes IKT-politikk og regelverk – og tilknyttede områder – er vanskelig. Det er også fortsatt en lang vei å gå når det gjelder infrastruktur. Mye tyder også på at den nylig foreslåtte telekompakken vil møte motstand på en rekke punkter, ikke minst fra de «tradisjonelle» telekomoperatørene.

Det forventes ikke noen stor diskusjon om styrking av den økonomiske og monetære union. Sentralbanksjef Draghi vil gi en presentasjon over status, blant annet av bankunionen, men det er fortsatt behov for noe tid før større beslutninger kan fattes. Dette vil derfor tas under toppmøtet i desember. Det Det europeiske råd kan gjøre denne gang, er å gi klare signaler til ECOFIN om å arbeide frem nødvendige beslutninger raskt.

Det er derfor sannsynlig at oppmerksomheten under toppmøtet vil gå særlig på spørsmål som ikke blir drøftet i sin bredde denne gang – særlig oppfølgingen etter de tragiske hendelsene ved Lampedusa og Malta. Her vil det trolig reises krav om at mer gjøres av EU- og andre europeiske land i fellesskap. Det må også forventes at det vil være en del oppmerksomhet rundt USAs overvåkning av europeiske land og borgere. Her kommer man også fort inn på personvern-spørsmål, som Europaparlamentets LIBE-komité drøftet forrige uke og hvor de går inn for [forsterket vern](#).